

LA MECANITZACIÓ A FRANÇA PROVOCARÀ LA DESAPARICIÓ
DELS VEREMADORS ESTRANGERS

La verema s'acaba

La mecanització en el procés de recollida i la reducció de la producció de raïm al sud de l'Estat francès pot fer desaparèixer, en pocs anys, el desplaçament massiu de veremadors del nostre país a terres veïnes. Uns veremadors que ara han vist millorades les seves condicions de vida i de treball.

Anna Farrero

Fa aproximadament un mes, a les estacions més importants d'Andalusia, País Valencià i Extremadura, es van repetir les escenes típiques de cada any. Els familiars i coneguts van anar a l'estació, una vegada més, a acomiadar els veremadors que anaven a terres veïnes. De València, concretament, van eixir quaranta trens especials que van transportar més de sis mil treballadors. El País Valencià és la segona comunitat autònoma pel que fa al nombre de treballadors. El supera tan sols Andalusia,

que aporta la meitat de la mà d'obra estatal a la verema francesa.

La xifra global dels temporers del raïm que creuen la frontera dels dos estats es calcula, aquest any, pròxima als 41.000. Cal dir que l'any 1980 van ser més de 66.000 els treballadors que van agafar el tren cap a terres occitanes.

Però, a mesura que passen els anys, que el mercat de treball ofereix, encara que poques, més facilitats i que el nivell de vida millora un poc, augmenten les reticències a marxar a recollir el raïm a l'estat veí. També hi ha ajudat l'augment de l'atur en aquelles terres i la mecanització. Aquest és el factor principal pel qual es creu que el caràcter massiu que ara té la verema a França, per als treballadors estrangers, desapareixerà. Els més optimistes calculen que en uns deu anys —els més pessimistes creuen que d'ací a cinc— el fenomen pot haver passat a la història. Una història que es va iniciar als anys cinquanta i que durant les últimes dècades ha estat part important en l'economia de moltes famílies valencianes.

Progrés tecnològic

La mecanització accelerada del procés de recollida se centra en un sol aparell: la màquina que recull el raïm. El cas dels germans Fournier, en una població pròxima a la localitat de Nîmes, n'és tan sols un bon exemple. Amb una vinya d'extensió mitjana, van decidir, fa uns cinc anys, invertir en maquinària a anys vista. Anualment contractaven catorze veremadors estrangers que suposaven una despesa en sous de 2.000.000 de pessetes, aproximada-

ment. Durant els últims cinc anys, els veremadors, a l'hora que feien la collita, van aixecar gradualment el cep de terra. Tot era simplement aixecar la planta, el cep, perquè la màquina pogués treballar bé.

Passats els cinc anys, quan el cep ja va estar a l'alçada suficient, i quan la distància entre una renglera i altra de plantes va ser la necessària per al pas de la recol·lectora, van comprar l'invent. Un invent que, durant quinze anys, han anat perfeccionant els tècnics i que, finalment, després de moltes proves, han aconseguit comercialitzar en dues versions. Les que depenen de la tracció d'un tractor i les que són completament autònomes, de molta més capacitat.

La dels germans Fournier és la primera capaç de collir 30 tones de raïm per dia. Enfront els 15.000 quilos que poden collir-ne un grup de treballadors i les 80 tones que és possible replegar amb l'altre model de màquina. Ells calculen que en uns tres anys estarà del tot amortitzada. Però això no és un cas aïllat, sinó una pràctica comuna a molts propietaris de vinya francesos. Tan sols han de resistir a la temptació de la mecànica els que tenen una explotació molt petita o amb moltes zones costaneres, de difícil accés.

Els pagesos que fan vi de qualitat s'allunyen de l'invent, perquè, a part de maltractar parcialment la fulla, també aixafa el raïm, en perjudici del producte final: el vi. Per al raïm blanc, que necessita un tracte delicat, no és el millor sistema, com tampoc ho és per als raïms destinats al cava. Així, doncs, només queden els negres i, si es destinen a vins normals, no els de qualitat.

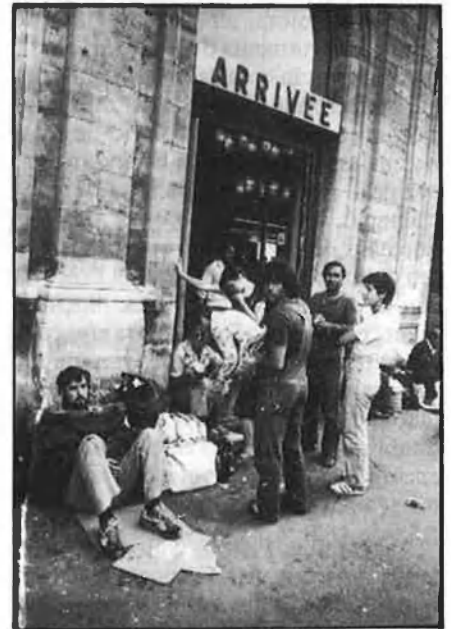
Per això al nostre país no s'ha produït una mecanització en la recollida del raïm. Alguns empresaris la tenen, però, segons ells afirmen, només la utilitzen en casos d'extrema urgència.

A aquesta mecanització progressiva, per no dir veloç, s'hi ha de afegir també que, a poc a poc, els viticultors francesos van deixant la producció, ja que, des de l'entrada de l'Estat espanyol a la CEE, els vins del sud dels Pirineus, més competitiu quant a preu i sabor, han pres posicions en el mercat. La lluita contra l'atur al país veí és una altra part important de la reducció de temporers, ja que ha comportat la restricció del permisos de treball per a estrangers.

Condiciones inhumanes

De tota manera, encara són pocs els treballadors francesos que s'incorporen a la verema i, si ho fan, ho fan en

les mateixes condicions que un treball normal. Això no acaba de convèncer els pagesos, que, quan el raïm està en el punt oportú, no poden retardar la collita per molts dies i necessiten mans expertes per fer-ho. La mà d'obra del nostre país és experta i l'objectiu del jornalier valencià, o en general de l'emigrat, és obtenir els màxims guanys en el mínim de temps possible. Per tant, accepten els treballs a preu fet, sense preocupar-se d'horaris. Això ha satisfet prou, fins ara, els propietaris, però no ha estat tan ben mirat pels sindicats i, de fet, tampoc per alguns dels treballadors, que, de fa uns anys, han aixecat diversos crits d'auxili i han vist millorar sensiblement les condicions de

Són molts els factors que fan reduir el contingent temporer.

treball i de vida, durant les tres o quatre setmanes que dura la verema.

Ara fa deu anys moria a Redessan, prop de Nimes, víctima d'un accident laboral, Maria Dolors Fernández, veremadora d'Alacant. El viticultor per al qual treballava va amagar, en un principi, les circumstàncies de la mort. Al final, la veritat, després de moltes pressions dels sindicats i dels companys, va aparèixer. Maria Dolors Fernández va caure d'un remolc, utilitzat com a mitjà de transport, que, en un moviment bruscat del tractor que l'arrossegava, la tirà a la carretera i fou aixafada per un segon remolc. Davant l'església de Redessan no hi va haver silenci l'endemà de la seva mort, sinó, més aviat, una concentració dels veremadors provinents de l'Estat espanyol a la zona. Allí es van sentir els primers crits de les que serien les mobilitzacions més importants protagonitzades pels temporers.

En aquells temps, les condicions de vida, quasi infrahumanes, en què vivien els emigrats, durant les tres setmanes de treball, es van posar damunt la taula. Era normal allotjar-los en edificis sense aigua corrent, sense llum i en habitacions sense llits, on dormien a terra i de qualsevol manera grups indeterminats de persones, separades per sexes i sense respectar ni famílies ni matrimonis. La revisió mèdica, a la qual estaven obligats, comportava passar-la amb grups de cinquanta persones. Mentre durava, els feien estar nus.

Les mobilitzacions, però, no van caure en un pou sense fons. Encara que tothom s'esforça per oblidar l'accident de Maria Dolors, s'ha aconseguit que en els departaments del Gard, Hérault i Aude es creïn comissions —formades per la patronal, sindicats i administració— per incidir en la fixació de salaris i evitar al màxim les irregularitats. Malgrat això, les condicions de contractació, per molt que cada veremador hagi de creuar la frontera amb el seu contracte de treball sota el braç, no són ni de bon tros correctes. Normalment, els treballadors emigrants, concentrats en terres occitanes, van, des de fa anys, a la mateixa casa, treballen les mateixes terres. Així, s'han arribat a establir relacions amb els patrons, que, encara que molts anomenen familiars, no acaben de ser d'igualtat.

La família Primo, valenciana, fa molts anys que va a França a fer la verema i uns vuit anys que treballen a la mateixa casa, just al poble del costat on va perdre la vida Maria Dolors. Abans hi anaven pràcticament tots els membres de la família. Ara hi van els més experimentats i tots treballen. El matrimoni més jove d'aquest clan ha deixat els fills a casa l'àvia. Ells no han fet servir les guarderies gratuïtes que

Temporers valencians: de la vinya a casa, i de casa a la vinya.

s'han creat en els pobles per atendre els fills dels veremadors.

A València n'han instal·lat catorze. Els Primo calculen que durant la campanya es treuran un sou net de 90.000 a 100.000 pessetes. La quantitat no els sembla tan sucosa com les que treien abans, malgrat que ara viuen en condicions més humanes, tenen uns límits horaris i disfruten d'un dia lliure, el diumenge. Viuen a Manduel, en mig del poble i a onze quilòmetres de Nîmes. La febre de l'estalvi i el mateix cansament del qual són víctimes durant la setmana fa que no puguin eixir quasi de la casa on viuen i que no es facin amb la resta de la gent del poble, ni amb els altres companys, dels quals estan a una certa distància. Així, la seva vida es limita, durant els dies que dura el treball, a anar de la casa a la vinya i de les terres a casa. El diumenge,

l'aprofiten per descansar i jugar una mica a les cartes.

El diumenge és festiu des de fa dos anys, quan l'administració francesa va obligar a tancar les caves aquest dia. Amb les caves tancades, on entren una mitjana de tres-centes tones de raïm, es fa impossible mantenir el ritme de treball a les vinyes. Una altra mesura presa pel govern francès, però, aquesta temporada, és la restricció de contractes per a estrangers, a fi d'afavorir-ne la contractació d'autòctons. Amb això, s'han donat nombrosos casos de gent que han anat a les vinyes de cada estiu i han treballat d'amagat, amb el consegüent estalvi del viticultor francès pel que fa a seguretat social i altres impostos.

Una altra forma considerada, segons les normatives establertes per l'administració francesa, il·legal és la del treball a preu fet, pràctica prou habitual i que inclús, moltes vegades, interessa a les dues parts. És un secret a veus.

I una tercera fórmula, molt més complicada, però que també es il·legal, és la de donar un preu a una persona, tot contractant la recollida d'una determinada extensió. Fins aquí, la forma no toca cap normativa legal. El veremador cau en la trampa i implica, moltes vegades, els membres de la mateixa família, i coneguts, en la feina. Mentrestant, el pagès es tapa els ulls, tolera el fet, i, en cas d'accident, la culpa no és de ningú, i la responsabilitat tampoc.

El seguiment dels sindicats espanyols, que han trobat suport en els francesos de Force Ouvrière, CFDT i la CGT i en organismes com l'Institut Espanyol d'Emigració, ha fet que aquestes contractacions fossin menors. Malgrat tot, no ha estat possible fer-les desaparèixer i, potser, això passarà quan ja no hi hagi veremadors del nostre país a les vinyes occitanes. □

Unió de Periodistes. **UP** Associació del País Valencià

PREMIS LLIBERTAT D'EXPRESSIONI 1987 DE LA UNIÓ DE PERIODISTES DEL PAÍS VALENCIÀ A VICENT VENTURA I LA REVISTA «SAÓ»

SOPAR D'ENTREGA DELS PREMIS, DIMECRES, DIA 21 D'OCTUBRE, AL RESTAURANT LES GRAELLES DE VALÈNCIA

- **VENDA DE TIQUETS (2000 ptes.):**
- LLIBRERIA ÈPOCA, carrer de la Pau, 19. Tel. 332 30 58.
- LLIBRERIA TIRANT LO BLANC, carrer d'Arts Gràfiques, 8. Tel. 361 00 48.
- CAFÈ LISBOA.
- LOCAL DE LA UNIÓ DE PERIODISTES DEL PAÍS VALENCIÀ, Aparici i Guijarro, 10. Tel. 332 02 75. 46003 València.